

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
T.a.v. de minister W. Koolmees
Postbus 908001
2509 LV Den Haag

Betreft: Reactie op consultatie Pensioenverdeling bij scheiding 2021
Datum: 25 januari 2019
Plaats: Den Haag
Contact: Mw. M. Hillen
Email: M.Hillen-Muns@knb.nl
Telefoon: 06-21438663

Geachte heer Koolmees,

De Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (KNB) maakt graag gebruik van de mogelijkheid om te reageren op de internetconsultatie van het wetsvoorstel pensioenverdeling bij scheiding 2021. De KNB geeft haar reactie mede namens haar specialistenvereniging: Vereniging van mediators in het notariaat (VMN). Het wetsvoorstel geeft aanleiding tot de volgende opmerkingen.

Algemeen

KNB en VMN onderschrijven dat de Wvps nog steeds een meerwaarde heeft. Zij herkennen zich niet in de opmerking dat de wet beperkt gebruikt wordt. In de convenanten van die leden van de VMN opmaken wordt het onderdeel verevening van pensioenen steeds opgenomen. De notaris rekent het tot zijn taak om de betrokken pensioenuitvoerders van de overeengekomen regeling op de hoogte te stellen. KNB en VMN onderschrijven dat goede voorlichting en goede begeleiding door een daarvoor opgeleide specialist tijdens de scheiding bijdraagt aan goede regeling over de verdeling van de opgebouwde pensioenen.

De huidige regeling in de Wvps dwingt partijen tot een actie naar de pensioenuitvoerder. Die actie blijft vaak achterwege zoals blijkt uit de evaluatie. Dit is een groot nadeel voor de ex-partner van de pensioengerechtigde. De wijziging van de wet maakt diens positie sterker. KNB en VMN juichen deze wijziging toe.

Samenwoners

In de toelichting wordt vermeld dat er naar verwachting in 2060 een op de drie samenwonende paren niet getrouwd of geregistreerd partner is. Desalniettemin is ervoor gekozen pensioenverevening voor deze groep niet te regelen. Aan die keuze ligt de veronderstelling ten grondslag dat samenwoners er bewust voor kiezen om niets te delen. Die veronderstelling vindt geen bevestiging in de notariële praktijk. Die praktijk wijst juist uit dat samenwonende partners vaak *wel* de wens hebben om een vergelijkbare regeling van pensioenverdeling te treffen. De pensioenuitvoerders zijn echter niet verplicht aan die afspraken mee te werken.

Aan die maatschappelijke behoefte van samenwoners, waarvan mag worden aangenomen dat die in de nabije toekomst alleen maar zal stijgen, zou in de wet wel tegemoetgekomen moeten worden door pensioenuitvoerders te verplichten een afspraken over verevening of verdeling van pensioen in een notariële samenlevingsovereenkomst uit te voeren. Dit kan leiden tot kosten bij de pensioenuitvoerder. Het is redelijk dat deze kosten ten laste komen van de partners.

Van verevening naar conversie

De huidige regeling van het standaard verevenen van de pensioenen wordt omgezet in een standaard conversie in een eigen pensioenrecht. KNB en VMN onderschrijven deze wijziging. Op deze wijze is er geen afhankelijkheid meer van de ex-partner van de tot verevening verplichte partner en de keuzes die die partner maakt.

Omdat conversie in sommige gevallen wel financieel nadeel voor een van partijen kan opleveren en bovendien is onomkeerbaar is, is voorlichting van scheidende partijen over de mogelijke keuze voor verevening door een ter zake kundige professional van groot belang. In de huidige wetgeving tussenkomst van de rechter bij echtscheiding voorgeschreven maar daarmee is die deskundige voorlichting niet verzekerd. Partijen hebben immers de keuze om de gevolgen van hun echtscheiding niet te regelen of zelf te regelen. Juist in die gevallen wordt het pensioen vaak over het hoofd gezien of worden daarover afspraken gemaakt waarvan men de consequenties niet goed overziet. De gevolgen daarvan zijn niet alleen voor partijen zelf maar komen uiteindelijk ook ten laste van de maatschappij als geheel als een van de betrokken partijen als gevolg van de gemaakte keuzes niet meer in het eigen levensonderhoud kan voorzien. KNB en VMN zijn van mening dat goede voorlichting onontbeerlijk is en raden aan om die voorlichting te waarborgen, bij voorkeur in wetgeving.

Artikel 1 lid 1 onder f

In artikel 1 lid 1 onder f wordt scheiding gedefinieerd als: het omzetten van een geregistreerd partnerschap in een huwelijk. Dit staat ook al in de huidige Wvps. Een dergelijke omzetting heeft tot gevolg dat de partners van hun pensioenuitvoerders op de hoogte worden gesteld van de verdeling van het pensioen, terwijl er voor de partners geen sprake is van een scheiding.

De pensioenuitvoerder is bevoegd om de kosten die een verdeling van de pensioenen bij de partners in rekening te brengen. Voorkomen moet worden dat een omzetting van een geregistreerd partnerschap in een huwelijk zonder dat dat tot een daadwerkelijke scheiding leidt, kosten voor de partners tot gevolg heeft.

Artikel 3 lid 1

In artikel 3 lid 1 staat de mogelijkheid dat de echtgenoten bij overeenkomst anders kunnen overeenkomen. In de huidige regeling wordt dit gespecificeerd in: huwelijkse voorwaarden of scheidingsconvenant. In de toelichting is die uitwerking van de bedoelde overeenkomst ook opgenomen. Het heeft de voorkeur de term overeenkomst in artikel 1 te wijzigen en de huidige tekst te behouden. Dezelfde opmerking geldt voor artikel 7.

Artikel 7 lid 3

In artikel 7 lid 3 is opgenomen dat de pensioenuitvoerder moet instemmen met afwijkende afspraken. Kan om die instemming ook bij het maken van de huwelijkse voorwaarden verzocht worden of kan dit alleen maar in het zicht van de scheiding of na de scheiding? Geldt het instemmingsvereiste ook voor oude huwelijkse voorwaarden waarin afwijkende afspraken zijn opgenomen zijn? Dienen die echtgenoten zich nu al tot de pensioenuitvoerder te wenden voor de vereiste instemming?

Rol pensioenuitvoerder

De pensioenuitvoerder moet de ex-partners tijdig op de hoogte stellen over de verdeling van de pensioenen. De vraag die hierbij opkomt is wat tijdig is. De ex-partners moeten immers binnen zes maanden na de scheiding een eventuele afwijkende regeling melden. Het verdient de voorkeur de termijn waarbinnen de pensioenuitvoerder de ex-echtgenoten op de hoogte moet stellen in de wet vast te leggen.

De VMN gaat ervan uit dat de ex-partners - voor zover mogelijk op grond van de geldende pensioenregeling - van de pensioenuitvoerder een cijfermatige uitleg krijgen van de gevolgen van de conversie. Klopt dat?

Meldingsplicht afwijkende afspraken

De echtgenoten kunnen in het scheidingsconvenant of in de huwelijkse voorwaarden de Wvps uitsluiten of een andere regeling overeenkomen. Die afwijkende regeling dient dan wel tijdig aan de pensioenuitvoerder medegedeeld te worden. De vraag is of het toezenden van de huwelijkse voorwaarden - ook al is er geen zicht op scheiding - volstaat of dat het op de hoogte stellen van de pensioenuitvoerder van een afwijkende regeling uitsluitend na een scheiding is toegestaan.

De pensioenuitvoerder kan dat dan direct in de administratie verwerken en meenemen in de mededeling van de gevolgen over de scheiding. In mijn.pensioenoverzicht.nl zou dan de mogelijkheid opgenomen moeten kunnen worden dat er een afwijkende regeling bekend is. Zo blijven de echtgenoten tijdens hun huwelijk steeds bekend met de regeling die zij voor hun pensioen hebben getroffen.

Uitvoeringsorgaan pensioen in eigen beheer

Op bladzijde 39 van het conceptvoorstel staat:

Het uitvoeringsorgaan (eerste lid, onderdeel h) heeft de taak om zorg te dragen voor de feitelijke uitvoering van de pensioenverdeling. Het uitvoeringsorgaan informeert de echtgenoten, maakt de berekeningen en doet de betalingen. Het uitvoeringsorgaan zal meestal een pensioenuitvoerder zijn zoals een pensioenfonds of verzekeraar, maar het kan ook een natuurlijk persoon zijn bijvoorbeeld als een directeur-grotaandeelhouder pensioen in eigen beheer heeft uitgevoerd.

Een uitvoeringsorgaan kan nooit een natuurlijk persoon zijn. In geval van een pensioen in eigen beheer is de uitvoerder altijd een BV, nooit de DGA zelf.

Overgangsrecht

In veel huwelijkse voorwaarden is de Wvps van toepassing verklaard, tenzij bij scheidingsconvenant anders wordt overeengekomen. De verevingsplichtige zal stellen dat de standaard die gold ten tijde van het opmaken van de huwelijkse voorwaarden bedoeld is en niet de conversie zoals die zal gelden ten tijde van de scheiding. Als overgangsregeling zou dan moeten worden opgenomen danwel verduidelijkt moet worden dat bij een standaardverwijziging naar de Wvps in huwelijkse voorwaarden die opgemaakt zijn vóór de inwerkingtreding van de wet, de conversie van toepassing is.

Overzichtelijke wetgeving

KNB en VMN zouden graag zien dat de regels over bijzonder partnerpensioen en de verdeling van ouderdomspensioen worden samengevoegd in één wet. Handhaving van de huidige verdeling over van toepasselijke regels over de Pensioenwet en de Wet verevening pensioen bij echtscheiding leidt in de praktijk tot onnodig veel verwarring. Daardoor is er bovendien risico op onvolledige informatie aan partijen bij scheiding als niet conform beide wetten opgave wordt gevraagd bij de pensioenuitvoerder.

Met vriendelijke groet,

A handwritten signature in blue ink, which appears to read 'N. van Buitenen'.

Mr. N. van Buitenen
Voorzitter KNB